

Isk. O.

7474

942473
VK →

LEGENDARŪ

PRACTICŪ, LA PROPUNEREA INTUITIVĂ A LIMBEI
MAGIARE

ÎN SCÓLELE POPORALE ROMÂNE DIN
UNGARIA.

MANUALŪ PENTRU ȘCOLARI ȘI ÎNVETĂTORI.

SCRISŪ DE

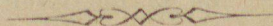
CAROL KAKUJAY,

SUB-INSPECTORŪ SCOLARŪ REGESCŪ ÎN COMITATULŪ TIMISULUI.

EDITIA 2^a — PARTEA I. și II.

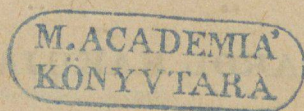
Constă legat 20 cr. v. a.

Editorŭ : **Joanŭ Tuducescu**, învățătorŭ în Lipova.

ARAD, 1889.

În tipografia lui Leopold Réthy și fiu.

PREFATĂ.

Opulă meu intitulat „Exerciții în vorbirea și cetirea magiară pentru școlele nemțesci“ în decurs de 9 ani a apărut în 200,000 exemplare. Părerile aceloră învățători, cari la învățare au folosită opulă meu se concentrează în aceea, că propunerea limbei magiare — care până acum așa de greu și fără rezultat saă propusă în școlele poporale -- prin opulă meu au devenită ușoră și cu rezultată, din care causa orele de limba magiară și însași limba magiară au devenită plăcută, atât învățătorilor, cât și elevilor.

Deducând din aceste, că opulă meu corespunde scopulă în totă privința — nu potă fi acusată de inmodestă din partea nimeni.

Urmărind cu atențiune folosirea opulă meu la învățarea practică, amă avută ocașiune a cunoșce avantagiurile, dar' și scăderile lui; m'am convinsă, că rezultatulă opulă meu stă mai ales în acurateța principiiloră lui fundamentali, până ce elucrarea principiiloră — ca la ori care opă începătoriă — e cam primitivă, pentru ce și fiind provocată din mai multe părți ca „Exercițiile“ în vorbirea și cetirea „magiară“ să-le traducă și pentru școlele elementare române, m'am decisă a redige pentru școlele elementare române carte de tot nouă, în care ținându principiile fundamentali statorite de mine pentru propunerea limbei magiare — într'o disertatiune premiată, ținută în Budapesta la an. 1873 — și folosindă esperințele câștigate prin propunerea limbei magiare dela redigerea opulă meu d'antăiă, scriă, pentru școlele elementare române o așa carte, cu ajutoriulă căreia să potă propune limba magiară și acăi învățători, cari numai încâtva posedă acestă limbă, cu care potă să ajungă la un rezultat îndestuli-

toru și chiar dînsii sî potu deprinde în limba magiară și așa învîțându prin propunere, sî pot perfecționa în acéstă limbă.

Despre principiile fundamentali în opulă acesta, îmi permitu câteva cuvinte.

Propunerea limbei magiare în scólele elementare nema-giare este de a sî organisa așa, ca aceea se corespundă însușirei naturale a limbei materne.

Propunerea limbei magiare sî baséza pre intuitiune, si sî-are următoritul cursu didacticu: Audirea cuvîntului magiar, deodată cu privirea obiectului numit, — numirea magiară a obiectului cu repetită privire a acestuia; — audirea construcțiunei magiare, d'odată cu privirea subiectului din aceasî dicere; — aplicarea imediată a dicerei magiare reno-indu-se privirea subiectului din construcțiune.

Cu câtu e mai micu cercul esperinței și imaginațiunei (intipuirei) elevului la învîțarea altei limbi, cu atât e mai puțin numărul cuvintelor și a formelor gramaticale, de cari are lipsă spre a-sî esprima cugetele; și cu atât mai repede va fi în stare a-sî esprima cugetele în limba acéstă și prin deprindere continuă, cu atât mai perfectu va vorbi limba respectivă, pentru-că cercul esperințelor și imaginațiunei lui sî desvóltă, — amplifică și — perfecționéză de odată cu eunoscința limbei: de unde urméză, că propunerea limbei magiare sî începe deodată cu propunerea intuitivă, așa dar în clasele de josu.

Mai departe din acea înprejurare destulă de cunoscută, că propunerea limbei magiare pre calea gramaticel încâ și în cele mai bune scóle elementare abia a potutu aretă ceva resultat, că totî acei elevi, cari în vorbirea limbei nici după studiū diliginte de 3—4 ani naū potutu progresa, ajungendū în satū seū orasū magiar, limba magiară parte în familie, parte în scólă magiară în scurt timpu ș-au însușit — urmédă: că elevulū mai ușorū și mai repede învîță o altă limbă vorbindū, adecă. prin folosirea imediată a limbei.

În urmă fiind-că nici viéta practică, cu atât mai puțin viéta scolastică, nu-e atât de variată, ca în acéstă elevi sî sî potă destulă deprinde celū puținū în formele mai însemnate

ale cuvintelor și dicerilor — e de lipsă, ca gramatica să servescă spre întregirea scădemintelor remase prelângă folosirea imediată a limbei și spre întărirea formelor gramaticale însușite prin deprindere.

Acestu opă l'am redigiat ținându-mă cu severitate de principiile susu înșirate, îl recomandă Dloru învățătoru român, dorescu ca să-l succedă a lăți cu ajutoriulă acestuia limba magiară în scólele lor, și a o face și plăcută — prin ce ostene-la mea și-ar avé cea mai frumoasă răsplată. Continuarea opulu acestuia, menitu pentru folosulă claselor de mijlocu e lucrată și va apăre câtu de curênd.

Observățiunile binevoitoare, cari ar rēdica valórea și folosulă opulu meu, le voi primi cu mulțămಿತ.

Timișóra, în 24. Ianuară 1883.

Auctorulă.

Cătră Domniă învățătoră!

La dorința D-lui Carol Kakujai, subinspectoru scolaru regescu în comitatulă Timișulu, am primită cu plăcere corectarea textulu românesc, din acéstă merituósă carte, că așa și limba nóstră se ocupe locu cu demnitate lângă l. magiară — precum și aranjarea materialulu, în modu mai sistematicu, și am adoptatú ortografia votată de academia română — ca cea mai avantagiósă și ușoră. În fine am primită și sarcina de: editoru ală opulu.

Lipova în 20. Dec. 1888.

Joană Tuducescu.

ELSŐ RÉSZ. — PARTEA ÎNȚAIA.

(procedere metodică pentru învățători.)

Beszédgyakorlatok.

I. A tábla.

Mi ez? Ez tábla. Mi az? Az is tábla. És ez? Ez is tábla.

Milyen a tábla? A tábla fekete. Milyen a tábla még? A tábla széles, hosszú, vastag, négyszögű, lapos és sima.

Milyen lehet a tábla? A tábla nagy lehet. Lehet-e a tábla kicsiny is? Igen, a tábla kicsiny is lehet. Nem lehet-e a tábla durva? Nem, a tábla nem lehet durva. Nem lehet-e a tábla keskeny? Igen, a tábla keskeny lehet. Lehet-e a tábla rövid is? Igen, a tábla rövid is lehet.

II. A szék.

Mi ez? Ez szék. Mi az? Az is szék.

Milyen a szék? A szék magas. Milyen a szék még? A szék még négyszögű, lapos, fehér, kemény és keskeny.

Még milyen lehet a szék? A szék még alacsony is lehet. Lehet-e a szék barna is? Igen, a szék barna is lehet.

Van-e domború és puha szék is? Igen, van domború és puha szék is.

III. Az asztal.

Mi ez? Ez asztal.

Milyen az asztal? Az asztal barna, magas és négyszögű, lapos és sima, hosszú és széles.

Még milyen lehet az asztal? Az asztal még fehér is lehet. Lehet-e az asztal még kerek is?

Exerciții verbale.

I. Tabla.

Ce-e acesta? Acesta e tablă. Ce-e aceea? Și aceea e tablă. Și acesta? Și acesta-e tablă.

Cum-e tabla? Tabla e neagră. Mai cum-e încă tabla? Tabla e lată, lungă, grosă, patru anghiuară, plană, ca și o lespede, și netedă.

Cum pôte fi tabla? Tabla pôte fi mare. Pôte fi tabla și mică? Așa, tabla pôte fi și mică. Nu pôte fi tabla aspră, necioplită? Nu, tabla nu pôte fi aspră. Pôte fi tabla îngustă? Așa-e, tabla pôte fi îngustă. Pôte fi tabla și scurtă? Așa-e, tabla pôte fi și scurtă.

II. Scaunul.

Ce-e acesta? Acesta e scaun. Ce-e acela? Și acela e scaun.

Cum-e scaunul? Scaunul e înalt. Mai cum-e încă scaunul? Scaunul e încă patru anghiuară, plan, alb, țepăn și îngust.

Cum mai pôte fi încă scaunul? Scaunul mai pôte fi și scund. Pôte fi scaunul și brunet? Așa scaunul pôte fi și brunet.

Este și scaun umplut și môle? Așa-e, este și scaun umplut și môle.

III. Mésa.

Ce-e acesta? Acesta e mäsă.

Cum-e mäsă? Mäsă e brunetă înaltă și patru anghiuară, plană și netedă, lungă și lată.

Cum mai pôte fi mäsă? Mäsă pôte fi și albă. Pôte fi mäsă și rotundă? Așa-e, mäsă pôte fi și

Igen, az asztal kerek is lehet. Lehet-e a tábla is kerek? Nem, a tábla nem lehet kerek.

Van-e kerek és domború asztal? Kerek asztal van, de domború asztal nincs.

Hány asztal van itt? Itt egy asztal van. Hány szék van ott? Ott két szék van. Hány nagy tábla van ott? Ott egy nagy tábla van. Hány kis tábla van itt? Itt három kis tábla van.

IV. A vonalzó.

Milyen vonalzó ez? Ez hosszú és széles vonalzó. Milyen a vonalzó még? A vonalzó még egyenes. Van-e rövid és görbe vonalzó is? Rövid vonalzó van, de görbe vonalzó nincs.

Durva-e vagy sima vonalzó ez? Ez nem durva, hanem sima vonalzó. Egyenes vagy görbe vonalzó ez? Ez nem görbe, hanem egyenes vonalzó.

Miből van e vonalzó? A vonalzó fából van. Miből van az asztal? Az asztal is fából van. És miből van a szék? A szék is fából van.

Lehet-e a vonalzó vasból is? Igen, a vonalzó vasból is lehet.

Milyen a vasból való vonalzó? A vasból való vonalzó nehéz. Milyen a fából való vonalzó? A fából való vonalzó könnyű.

V. Az irón, a toll és a tinta.

Mi az irón? Az irón írószer. Mi a toll? A toll is írószer.

Milyen az irón? Az irón hosszú, gömbölyű és hegyes. És milyen a toll? A toll is hosszú, gömbölyű és hegyes. Lehet-e az irón szegletes is? Igen, az irón szegletes is lehet. Lehet-e a toll

rotundă. Póte fi și tabla rotundă? Nu, tabla nu póte fi rotundă.

Este mėsă rotundă și umplută? Mėsă rotundă este, înse mėsă umplută nu-e.

Câte mese sunt aici? Aici este o mėsă. Câte scaune sunt acolo? Acolo sunt două scaune. Câte table mari sunt acolo? Acolo-e o tablă mare. Câte table mici sunt aici? Aici sunt trei table mici.

IV. Linealulă.

Cum-e linea acésta? Linea acésta e lungă și lată. Și mai cum e linea? Linea e și dréptă? Este lineă scurtă și strimbă? Lineă scurtă este, înse lineă strimbă nu-e.

Aspră séu netedă-e linea acést'a? Linea acestă nu e aspră ci-e netedă? Dréptă séu strimbă e linea acésta? Acéstă lineă nu e strimbă ci dréptă.

Din-ce e linea? Linea e de lemnű. Din-ce e mėsă? Mėsă încă e de lemnű. Și din-ce e scaunulű? Și scaunulű e de lemnű.

Póte fi linea și de ferű? Așa-e linea póte fi și de ferű.

Cum e linea de ferű? Linea de ferű e grea. Cum e linea de lemnű? Linea de lemnű e ușoră.

V. Cerusa, péna, și negrăla.

Ce e cerusa? Cerusa e unéltă de scrisű. Ce e péna? Și péna e unéltă de scrisű.

Cum-e cerusa? Cerusa e lungă, rotundă, și ascuțită. Și cum e péna? Și péna e lungă, rotundă și ascuțită. Póte fi cerusa și anghiulară? Asa-e, cerusa póte fi și anghiulară. Póte fi si péna

is szegletes? Nem, a toll nem lehet szegletes.

Milyen írón ez? Ez szürke írón. Van-e más szíű írón is? Igen, van más színű írón is. Milyen színű írón van? Van vörös, kék, zöld, barna, sőt sárga színű írón is.

Mi a tinta? A tinta folyadék. Folyadék-e a fa is? Nem, a fa nem folyadék. Milyen tehát a fa? A fa szilárd test. Hát a vas? A vas is szilárd test. És a víz? A víz folyadék.

Mi a tinta? A tinta írószer, Milyen színű a tinta? A tinta fekete. Van-e más színű tinta is? Igen, van vörös, kék, zöld és viola színű tinta is.

Miből áll az írón? Az írón fából és írlából áll. Miből áll a toll? A toll fából és aczélből áll.

Milyen a fa? A fa kemény és hajlékony. Milyen az irla? Az irla puha és törékeny. Milyen az aczél? Az aczél kemény és ruganyos.

Hány vonalzó van itt? Itt egy vonalzó van. Hány toll van itt? Itt két toll van. Egy vonalzó és két toll hány darab? Egy vonalzó és két toll az három darab. Két toll és két írón hány darab? Két toll és két írón az négy darab. Egy vonalzó, két írón és két toll hány darab? Egy vonalzó, két írón és két toll az öt darab. Három írón és három toll hány darab? Három írón és három toll az hat darab. Három írón, három toll és egy vonalzó hány darab? Három írón, három toll és egy vonalzó hét darab.

Egy, kettő, három, négy, öt, hat, hét.

anghiulară? Nu, péna nu póte fi anghiulară.

Cum e cerusa acésta? Cerusa acésta e sură. Este cerusă și de alta colóre? Așa-e, este cerusă și de alta colóre. De ce colóre mai este cerusă? Este cerusă de colóre roșiă, vânăta, verde, brunetă, încă și galbină.

Ce e negréla? Negréla e fluiditate. Fluiditate e și lemnul? Nu, lemnul nu-e fluiditate. Ce e dară lemnul? Lemnul e un corp vîrtos. Dar' ferul? Și ferul e corp vîrtos. Și apa? Apa e fluiditate.

Ce-e negréla? Negréla e un éltă de scris. De ce colore e negréla? Negréla e negră. Mai este negrelă și de alta colóre? Așa-e, este negrelă și de colóre roșiă, vânăta, verde și violetă.

Din ce e cerusă? Cerusa e din lemn, și din grafit. Din ce e péna? Péna e din lemn și din oțel.

Cum e lemnul? Lemnul e tépăn și îndoiicios. Cum e grafitul? Grafitul e mola și farmicios. Cum e oțelul? Oțelul e vârtosu și elastic.

Câte linii sunt aci? Aci este o linie. Câte pene sunt aci? Aci sunt două pene. Una lineă și două pene câte bucăți sunt? Una lineă și două pene sunt trei bucăți. Doue pene și două ceruse câte bucăți sunt? Doue pene și două ceruse sunt patru bucăți. Una lineă, două ceruse și două pene sunt cinci bucăți. Trei ceruse și trei pene câte bucăți sunt? Trei ceruse și trei pene sunt șese bucăți. Trei ceruse, trei pene și una lineă câte bucăți sunt? Trei ceruse, trei pene și una lineă sunt șapte bucăți.

Unu, doi, trei, patru, cinci, șese, șapte.

L e c ȕ i a I.

(Materială de învățatură pentru școlari.)

a) Rövid magánhangzók : — Vocale scurte :

i, u, e, o, a, ü, ö.¹⁾

(i, u, e, o, oa, îi, eă.)

b) Hosszú magánhangzók : — Vocale lungi :

í, ú, é, ó, á, ű, ő.²⁾

(ii, uu, eî, ou, aa, iî, eeă.)

Szótár. — Vocabulară. — Lectia I.

rövid	scurtă, ă	magánhangzó	vocală, ă
hosszú	lungă, ă	mássalhangzó	consonantă

¹⁾ În limba românească nu sunt sunete corespunzătoare lui **ü, ű, ő**, **ö**, la pronunțarea acestora este de a grigii forte, și sunt a le accentua cu deosebire, până ce elevii și le voră însuși bine.

²⁾ În limba magiară, accentulă pusă de-asupra vocaleloră însemneza numai întinderea seă aredicarea sunetului p. e. la **í, ó, ú** întindere, la **á, é, ű, ő** aredicare.

L e c ȕ i a II.

c) Az egyszerű mássalhangzók : — Consonantele simple :

n, m, v, r.

(n, m, v, r.)

nem, néni, nina, mama, vér, verem, úr,
irma, mari, óra, imre, név.

Szótár. — Vocabulară. — Lectia II.

egyszerű	simplu-ă	verem	grópă
néni	nană, leică, mătușe	úr	domnă
nem	nu	Irma	Irma
Nina	Ana.	Mari	Maria
mama	mamă	óra	orologiă
vér	sânge	név	nume

Exerciții verbală la lecția I, referitoră la sunete.

VI. A kréta, a szivacs és a tintatartó.

Milyen a kréta? A kréta fehér, puha és törékeny. Mi puha és törékeny még? Az irón is puha és törékeny. Puha-e a kő is? Nem, a kő nem puha, hanem kemény.

Milyen a szivacs? A szivacs barna, lágy és likacsos. Milyen lehet még a szivacs? A szivacs száraz vagy vizes is lehet.

Milyen a tintatartó? A tintatartó szegletes vagy gömbölyű, tele vagy üres. Mi lehet még tele vagy üres? Tele vagy üres lehet még a zsák, a kút, a pohár és a palaczk.

Mi a tábla? A tábla taneszköz. Mi az asztal? Az asztal iskola bútor.

Taneszköz vagy iskolabútor-e a kréta? — a szivacs? — a tintatartó? A kréta nem iskolabútor, hanem taneszköz.

VI. Creta, sponghia și călămariul.

Cum-e creta? Creta e albă, môle și sfărmicioasă? Ce-e încă môle și sfărmicioasă? Și cerusa e môle și sfărmicioasă? Môle-e și pétra? Nu, pétra nu-e môle, ci-e vârtosă.

Cum e sponghia? Sponghia e brunetă, môle găurösă. Cum mai pöte fi sponghia? Sponghia pöte fi uscată șeu și umedă.

Cum-e călămariulu? Călămariulu e anghiularu șeu rotundu plinu șeu golu. Ce mai pöte fi plinu șeu golu? Plinu șeu golu pöte fi încă saculu, fântăna, pocalulu și plosca butelia.

Ce-e tabla? Tabla e uneltă de învețare. Ce-e mésa? Mésa e mobilu de școlă.

Uneltă șeu mobilu de școlă e creta? — sponghia? — călămariulu? Creta nu e mobilu de școlă, ci e uneltă de învețare.

Exerciții verbală la lecția II.

Milyen a néni? A néni jószívű. És a mama? A mama is jószívű. Jó szívé-e az úr is? Igen, az úr is jószívű, de szigorú is. Milyen név Nina? — Mari? Nina leánynév. Mari is leánynév.

Milyen a vér? A vér piros. Milyen lehet a verem? A verem mély vagy sekély lehet.

Milyen leány Mari? Mari szorgalmas leány. Szorgalmas leány-e Nina is? Nem, Nina nem szorgalmas, hanem hanyag leány.

Milyen az óra? Az óra pontos. Hány óra van most? Most nyolcz, — kilencz, — tíz, — tizenegy, — tizenkét óra van.

Cum e nana? Nana e îndurată. Și mama? Și mama e îndurată. Îndurat-e și domnul? Așa-e, și domnul e înduratu, însă e și sever — aspru. Ce nume e Ana? Ana e nume de fătă. Maria? Și Maria e nume de fătă.

Cum-e sângele? Sângele-e roșu. Cum pöte fi grópa? Grópa pöte fi afundă șeu scundă.

Ce fată e Maria? Maria e fată diligintă. Diligintă fată e și Ana? Nu, Ana nu-e diligintă, ci-e feta leneșă.

Cum-e orologiulu? Orologiulu e regulat. Câte ore sunt acum? Acum sunt optu, — nouă, — dece, — unspredece, — douăspredece ore.

L e c ȕ i a III.

t, d, p, b.

(t, d, p, b.)

tó, tér, dér, idő, itt,¹⁾ ott,²⁾ bútor, bátor, pap, bab, labda, pad, tinta, péter, a pad bútor, péter pap. mi van itt? itt van a tinta mi van ott? ott van a labda. mi péter? péter pap.

Szótár. — Vocabularŭ. — Lectia III.

tó	lacŭ	ott	acolo	labda	loptă
tér	locŭ, piațŭ	bútor	mobiliă, uneltă	pad	bancă
dér	brumă	bátor	cutezătorŭ	tinta	tintă
idő	tîmp	pap	preotŭ	Péter	Petru
itt	aci	bab	bobŭ	mi?	ce?

^{1—2)} Duplicarea consonantelorŭ în limba mag. se folosește adese ori, și înseamnă pronunțarea expresă a respectivelor consonante; ca de es. în limba rom.

L e c ȕ i a IV.

j, h, g, k.

(i, h, g, c.)

juh, majom, vaj, éj, ruha, gomb, hideg, virág, kar, kék, kabát, kút, ág; a virág kék. az éj hideg, a kabát ruha. az ág rövid. a gomb kerek.

Szótár. — Vocabularŭ. — Lectia IV.

juh	oiă	virág	flóre
majom	moimă	kar	brațŭ
vaj	untŭ	kék	vênêtŭ
éj	nópte	kabát	căputŭ
ruha	vestmîntŭ	kút	fântână
gomb	bumbŭ	ág	créngă
hideg	frigŭ	kerek	rotundŭ, ă

Exerciții verbali la lecția III.

Milyen a tó? A tó mély.
Milyen a tér? A tér tágas. És a
dér? A dér hideg és ártalmas. Mi
Péter? Péter pap. Mi a bab? A
bab főzelék. Mi a pad? A pad
bútor. Milyen az idő? Az idő
szép vagy esős. Ki bátor? Ki
szorgalmas? Ki hanyag? Ki jám-
bor? Mi a labda? a labda játé-
szer.

Cum-e lacul? Lacul e afun-
dă. Cum-e locul? Locul e largă.
Și bruma? Bruma e rece și stricăci-
oasă. Ce-e Petru? Petru e preotă.
Ce-e bobul? Bobul e legumă.
Ce-e banca? Banca e mobilă.
Cum-e timpul? Timpul e fru-
mosă seu plăoșă. Cine-e cuteză-
toră? Cine-e diligintă? Cine-e
lenesă? Cine-e blândă? Ce-e lopta?
Lopta e uneltă de jocă.

Exerciții verbali la lecția IV.

Milyen a juh? A juh szelid.
Szelid-e a majom is? Nem, a ma-
jom nem szelid, hanem hamis.
Milyen az éj? Az éj sötét és me-
leg. És a nap? A nap világos és
meleg. Lehet-e a nap hideg is?
Igen, a nap hideg is lehet. Milyen
a kar? A kar erős.

Miből van a ruha? A ruha
vászonból vagy posztóból van. Mi-
ből van a kalap? A kalap nemez-
ből vagy szalmából van. És miből
van a csizma? A csizma bőrből van.

Cum-e oia? Oia e blândă.
Blândă e și moïma? Nu, moïma
nu e blândă ci-e vicleună. Cum-e
nóptea? Nóptea e întunecată și
caldă. Și ziua? Ziaua e luminată
și caldă. Póte fi și ziua frigu-
ră? Așa-e, ziua póte fi frigurată.
Cum-e brațul? Brațul e tare.

De ce e vesmîntul? Vesmîn-
tul e de pânză și de postav. De
ce e pălăria? Pălăria e de pîră
seu de paie. Și de ce e ciobóta
(cisma)? Ciobóta e de piele.

L e c ț i a V.

l, f, s, z.

(l, f, ș, z.)

ló, tél, dél, olló, állat, fa, fal, fű, sas, vas, ez, az, réz, méz, zöld, rest, must; a ló állat. a tél hideg. a dél meleg. a fa zöld. a fal erős. a sas madár. a réz vörös. a méz édes. a must is édes.

Szótár. — Vocabularü. — Lecția V.

ló	cală	fal	părete	réz	aramă	erős	tare
tél	ernă	fű	érbă	méz	miere	madár	pasere
dél	amiașu	sas	vulturü	zöld	verde	vörös	roșu
olló	fórfeci	vas	ferü	rest	leneșü	édes	dulce
állat	animalü	ez	acestü, ă	most	mustü		
fa	lemnü	az	acelü	meleg	caldü		

L e c ț i a VI.

d) Az összetett mássalhangzók; — Consonatele compuse:

SZ, ZS, C = CZ, CS.

(s, j=ge, ț, ce.)

mész, rész, szomszéd, zsófia, zsuzsi, czukor = cukor, eczet = ecet, táncz = tánc, láncz = lánc, rucza = ruca, ács, csont, pacsirta; a mész fehér kő, a toll három részből áll. a rucza madár. a sas is madár. a táncz mulatság.

Szótár. — Vocabularü. — Lecția VI.

összetett	compusü	eczet	oțetü	fehér	albü
mész	varü	táncz	jocü	áll	stă
rész	parte	láncz	lanțü	ból, böi	de
szomszéd	vecinü	rucza	réță	három	trei
Zsófia	Sofia	ács	bărdașü	mulatság	petrecere
Zsuzsi	Susana	csont	osü		
czukor	zăharü	pacsirta	ciocârliă		

Exerciții verbale la lecția V.

Milyen a tél? A tél hideg.
Milyen a dél? A dél meleg. Mi a
ló? A ló állat. Milyen állat a ló?
A ló erős és hasznos állat. Mi a
réz? A réz fém. Milyen fém a
réz? A réz vörös fém. Mi a vas?
A vas is fém. Mi a méz. A méz
édes étel.

Cum-e érna? Érna e frigu-
rósă. Cum-e amiađulŭ? Amiađulŭ
e caldŭ. Ce-e calulŭ? Calulŭ e
animalŭ. Ce animalŭ e calulŭ?
Calulŭ e animalŭ tare și folositorŭ.
Ce-e arama? Arama e metalŭ. Ce
metal-e arama? Arama e metalŭ
roșu. Ce-e ferulŭ? Și ferulŭ e
metalŭ. Ce-e mierea? Mierea e
mâncare dulce.

Exerciții verbale la lecția VI.

Hány részből áll a toll? A
toll három részből áll: a nyélből,
a tokból és a tollból. Mi a mész?
a mész fehér kő. Miből áll a fal?
A fal mészből és téglából vagy
kőből áll. Micsoda név Zsófia?
Zsófia leánynév. És Zsuzsi? Zsuzsi
is leánynév. Milyen a cukor? A
cukor édes. Milyen az eczet? Az
eczet savanyú. Milyen a láncz?
A láncz erős. Miből van a láncz?
A láncz vasból van.

Din câte părți e péna? Péna
e din trei părți: din stilŭ, din
capsă și din pănă. Ce-e varulŭ?
Varulŭ e pētră albă. De ce e pă-
retele? Păretele e de var și de
cărămidă seu pētră. Ce nume e
Sofia? Sofia e nume de fētă?
Cum-e zaharulŭ? Zaharul e dulce.
Cum-e oțetulŭ? Oțetulŭ e acru.
Cum-e lanțulŭ? Lanțulŭ e tare.
De ce e lanțulŭ? Lanțulŭ e de fer.

L e c ȕ i a VII.

gy, ty, ly, ny.¹⁾

(— — li —)

ágy, lágy, légy, gyár, kígyó, pinty, tyúk, kutyá, hangya, fogoly, bagoly, gólya, golyó, ibolya, nyár, nyárfa, nyírfa, fenyő, gesztenye, burgonya, növény; az ágy puha, a kígyó veszélyes, a pinty éneklő madár, a tyúk házi madár, az ibolya virág, a fenyő fa, a fa növény.

Szótár. — Vocabularü. — Lectia VII.

ágy	patü	hangya	furnică	nyírfa	mestécănü
lágy	móle	fogoly	poturnică	fenyő	bradü
légy	muscă	bagoly	buhă	gesztenye	castană
gyár	fabrică	gólya	cocostîrcü	burgonya	cartofü
kígyó	șerpe	golyó	glonțü	növény	plantă
pinty	fringilă	ibolya	vióră	veszélyes	periculosü
tyúk	găină	nyár	véră	éneklő	cântătorü
kutya	câne	nyárfa	plopü	házi	de casă

¹⁾ Sunete corespunzătoare consonantelorü compuse: **gy, ty, ny**, — în limba română literară nu se găsesc — decât în cea vulgară ca provincialisme; însă pronunțarea precisă o va ajuta învățătorulü.

L e c ȕ i a VIII.

dzs = ds²⁾

(ge = gi)

dzsida = dsida, lándzsá = lándsa, findzsá = findsa; a dzsida fegyver, a findzsá edény.

Szótár. — Vocabularü. — Lectia VIII.

dzsida, dsida	lance	fegyver	armă
lándzsá, lándsa,	suliță	edény	vasü
findzsá, findsa	filigénü		

²⁾ **dzs = ds** se folosescü numai în câteva cuvinte străine.

Exerciții verbale la lecția VII.

Milyen az ágy? Az ágy puha.
Milyen a vaj? A vaj lágy. Milyen
a gyár? A gyár nagy. Milyen a
kígyó? Mi a pinta? Mi a tyúk?
Mi a fogoly? a bagoly? a golyó?
Miből van a golyó? Fából, vas-
ból vagy ólomból. Mi a gesztenye?
A gesztenye gyümölcs. Mi a körte?
A körte is gyümölcs. És mi az
alma? Mi a szőlő? Mi a dió?
Milyen fa az almafa? Az almafa
gyümölcsfa. És milyen fa a fenyő-
fa? A fenyő erdei fa. Milyen étel
a gyümölcs? A gyümölcsjózú étel.
Milyen étel a kenyér? a hús? a
sajt? a burgonya? A hús tápláló
étel, a kenyér, a sajt tápláló étel.

Cum-e patulú? Patulu e môle.
Cum-e untulú? Untulú e môle.
Cum-e fabrica? Fabrica e mare.
Cum-e șerpele? Ce-e fringila?
Ce-e găina? Ce-e păturnica? bu-
ha? cocostîrculú? De ce e glon-
tulú? Glontulú e de lemnú, de
ferú, séu de plumbú. Ce-e castana?
Castana e pómă. Ce-e péra? Și
péra e pomă. Și ce-e măsurú? Ce-e
strugurulú? Ce-e nuca? Ce-e mă-
rul? Mărul e pomú. Și ce lemn e
bradulú? Bradulú e lemnú de pă-
dure. Ce bucată-e póma? Póma e
bucată gustósă. Ce bucată-e pâ-
nea? carnea? cașulú? cartofulú?
Carnea e bucată nutritóre; pânea,
cașulú e bucată nutritóre.

Exerciții verbale la lecția VIII.

Mi a lándzsa? A lándzsa fegy-
ver. Milyen fegyver a lándzsa? A
lándzsa veszélyes fegyver. Mi a
dzsida? A dzsida is fegyver. Mi
a findzsa? A findzsa edény. Nagy
edény-e a findzsa? A findzsa nem
nagy, hanem kis edény.

Ce-e lancea? Lancea e armă.
Ce armă-e lancea? Lancea e armă
periculósă. Ce-e sulita? Și sulita
e armă. Ce-e filigénulú? Filigé-
nulú e vasú. Vasú mare séu vasú
mic e filigénulú? Filigénulú nu-e
vasú mare, ci-e vasú micú.

MÁSODIK RÉSZ. — PARTEA A DŌUA.

A nagy és kis betűk. — Literale mari si mică.

A a Á á B b Cs cs Cz cz D d
Dzs dzs E e É é F f G g H h I i
Í í J j K k L l Ly ly M m N n
Ny ny O o Ó ó Ö ö Ő ő P p R r
S s Sz sz T t Ty ty U u Ú ú Ü ü
 Ű ű V v (y=i) Z z Zs zs

Lecția IX. A tárgyak az iskolában.

Az iskolában van: az asztal, a tábla, az almáriom, a számológép, a kréta, a szivacs; azonkívül vannak az iskolában székek, képek, fogasok, padok, olvasótáblák, könyvek, palatáblák, palavesszők, tollak, írónok, vonalzó és tintatartók.

Az asztal iskolai bútor; a székek is iskolai bútorok. A padok iskolai bútorok. A tábla taneszköz; a könyvek is taneszközök.

Szótár. — Vocabularu. IX. A tárgyak az iskolában. — Obiectele în scôală.

az, a (articolu), lu, le, a — asztal, mäsă — tábla, tablă — almáriom, dulafü — számológép, mașină de calcul — kréta, cretă — szivacs, sponghia — azonkívül, afară de aceea — van, este (e) — vannak, sunt (su) — k, ak, ok, ek, ök (adausele multarului), i, e, li, le — székek, scaunü — kép, icönă — fogas, cuierü — pad, bancă — olvasótábla, tablă de cititü — könyv, carte — palatábla, tábliță — palavessző, condeiü — toll, pënă — írón, cerusă — vonalzó, linealü — és, și — tintatartó, cälămarü — iskolai, de scôală — bútor, mobilă — is, și — taneszköz, unelte de învëțământü.

A a Á á B b Cs cs Că că D d
 Das das E e É é F f G g H h
 I i Í í J j K k L l Ly ly M m
 N n Ny ny O o Ó ó Ö ö Ô ô
 P p R r S s Sz sz T t Ty ty
 U u Ú ú Ü ü Ũ ü V v (y=i)
 Z z Zs zs.

Exerciții verbală la lecția IX.

Hány asztal van az iskolában?

Az iskolában egy asztal van. Hány szék van az iskolában? Az iskolában két szék van. Mely tárgyak vannak az iskolában? Az iskolában vannak: székek, képek...

Mi az asztal? Az asztal iskolabútor. Mik a székek? A székek iskolabútorok. Mi a tábla? A tábla taneszköz. Mik a táblák? A táblák taneszközök.

Câte mese sunt în scôlă? În

scôlă este o măsă. Câta scaune sunt în scôlă? În scôlă sunt două scaune. Carî obiecte sunt în scôlă? În scôlă sunt: scaune...

Ce e măsă? Măsă e mobilă de scôlă. Ce sunt scaunele? Scaunele iar sunt mobile de scôlă. Ce-e tablă? Tabla e unelă de învățământ. Ce sunt tablele? Tablele sunt unelte de învățământ.

Notiță: Articulul **a** se folosește înaintea cuvintelor, cari se încep cu consonantă; p. e. **a** tábla = tabla, **a** szék = scaunul, Articulul **az** se folosește înaintea cuvintelor, cari se încep cu vocală; p. e. **az** asztal = măsă, Articilor: **a** și **az** în limba rom. li corespund; în sing. **lu le**, și **a**, în multar: **li i** și **le**.

Lectia X. A tárgyak részei.

A padlás a tanteremnek egy része; a padló is a tanteremnek egy része. A falak a tanteremnek részei. A tanteremnek van padlója és padlója; a tanteremnek vannak falai. A falnak van ajtaja; a falaknak vannak ablakai.

Az ajtó részei: az ajtófélfák, az alsó és felső küszöb, az ajtószárny, az ajtósarkak, a sarkvasak és a zár.

Az ablaknak vannak ablakfélfái, ablakszárnyai, fordítói és sarkai.

Az ablakszárnyak részei: az ablakrámák, az üvegtáblák, a fogantyúk és a sarkvasak.

Az asztal a következő részekből áll: egy asztaltáblából, egy fiókból és négy lábból. Az iskolapad ülőből és hátdeszkából, asztal-deszkából és könyvpoleczből áll. A palatábla kötáblából és farámából áll. A könyv fedelekből, levelekből és sarokból áll. A számológép részei: A ráma, a sodronyok és a golyók.

Lectia XI. A tárgyak színei.

Az iskolatábla fekete. A palatáblák is feketék. A kréta fehér. A falak is fehérek. A réz vörös. Az irka vonalai is vörösek. Az irka levelei fehérek, de az irka fedelei szür-

Szótár. — Vocabularü. X. A tárgyak részei. — Părțile obiectelorü.

padlás, podü — tanterem, sală de învățământü — nak, nek, lui, ei, — egy, unu — rész, parte — padló, poditură — fal, părete — részei, părțile — van, are — ajtó, ușă. — ablak, feréstrü — ajtófél, ușciorulü uşei — alsó, de josü — felső, de susü — küszöb, pragü — ajtószárny, aripa uşei — ajtósarok, țigina uşei — zár, încuietóre — ablakfélfa, ușciorulü feréstreï — ablakszárny, aripa feréstreï — fordító, vèrtégiü — ablakráma, cadra feréstreï — üvegtábla, tablă de sticlă — fogantyú, mánerü — következő, urmatorü — ból, ből, de — áll, stă, e. — fiók, puiü — négy, patru — láb, piciorü — ülő, șeșetóre — hát-deszka, reșămătóre — deszka, scândură — polcz, poliță — kő, pétră — fa, lemnü — ráma, cadră — levél, fôia — fedél, acoperitóre, învelitóre — sodrony, sirmă (drot) — golyó, bilă (cuglă) — hány, câtü, câți, câte — mely, care, carü — mi, ce-e — az, ez, acela, acea, acesta, acésta — mik, ce sunt — minék, a cui, a careï — micsoda, ce — milyen, cum-e (ce) — miből, de ce, din ce.

Exercițiü verbalü la lecția X.

Minék a része a padlás?
Minék a részei a falak? Milyen részei vannak a tanteremnek?
Micsoda részei vannak a falnak?
Melyek az ajtó részei? Milyen részei vannak az ablaknak? Melyek az ablakszárnyak részei?

Mely részekből áll az asztal?
 Mely részekből áll az iskolapad?
 Melyek a számológép részei? Miből áll a palatábla? Miből áll a könyv?

Ce e podulü. Ce sunt păreți?
 Ce părți are sala de învățământü?
 Carü sunt părțile păreților?
 Ce părți are uşa? feréstra? Carü sunt părțile aripelorü ferestreï?

Din carü părți e mésa? banca? Carü sunt părțile mașin ei de computü? De ce e tăblița? De ce e cartea?

Not. **nak, nek** sunt părțile genitivulü si dativulü, d. e.: a **falnak** = păretelü; a **falaknak** = părețilorü. a **széknek** = scaunulü; pl. székeknek = scaunelor etc. Părțilelorü: **ból, ből** li corespunde: **de**, p. e. **vasból** = **de fer**; **fából** = **de lemnü** ș. a.

Szótár. — Vocabularü. — XI. A tárgyak szinei. — Colorile obiectelorü.

fekete, negru, ă — fehér, albü, ă — réz, aramă — vörös, roșu, ă — irka, caetü — vonal, lineă — kék, vânat — ég, cerü — szürke, sur, ă — sárga, galbin, ă — lehet, póte fi, lehetnek, pot fi — hamu, cenușă — szalma, paie — rendszerint, de comunü (de rënd) — arany, aurü — pedig, iar, — hanem, ci, fără — tarka, pistrütü, ă — zöld, verde — fű, ierbă — barna, brunetü, ă — szin, colóre — dió nucă — barna színü, de colóre brunetă — fehér színü, de colóre albă.

kék vagy sárgák is lehetnek. A hamu is szürke, az arany és a szalma is sárga. A könyv levelei fehérek, fedelei pedig rendszerint tarkák. A kép is lehet tarka. A fa levelei nem fehérek, hanem zöldek. A fű is zöld. Az iskolapadnak barna színe van. A dió színe is barna. Az ajtó is barna színű, de van fehér színű ajtó is.

XII. Lectia. A tárgyak alakjai.

A tábla négyszögű; lapjai négyszögűek, laposok és símák. Az iskola falai is négyszögűek és laposok, de nem símák, hanem durvák. A krajczár kerek, czimere és betűi domborúk (domboruak). A számológép golyói gömbölyűek. Az irón hengeralakú. A kályha és a csövei is hengeralakuak. A toll hegyes. A kések élesek és hegyesek lehetnek, de van tompa kés is. A vonalzó egyenes. A vesszők görbék.

Exerciții verbale la lecția XI.

Milyen színe van az iskola-táblának? Feketék-e a palatáblák is? Milyen a kréta? Milyenek a falak? Milyen a réz? Milyenek az írka vonalai? Milyenek az írka levelei és fedelei? Még milyenek lehetnek az írka vonalai? Milyen a hamu? az arany? és a szalma? Milyenek a könyv levelei és fedelei? Mi lehet még tarka? Milyen színe van az iskolapadnak? Milyen a dió színe? Milyen színű az ajtó? Van-e fehér színű ajtó is?

Ce colóre are tabla? Negre sunt și tăblițele? Cum-e creta? Cum sunt păreții? Cum-e arama? Cum sunt liniile caetului? Cum sunt foile și învelitoarele caetului? Mai cum pot fi liniile caetului? Cum-e cenușa? aurul? și paiele? Cum sunt foile și tăblile cărții? Ce mai pôte fi pistrițu? Ce colóre are banca de scôla? Cum-e colórea nucei? De ce colóre-e ușa? Este și ușă de colóre albă?

Not.: **k, ak, ok, ek, ök** sunt părțicelele multarului, în limba română li corespund: **i e**; p. e.: fal = părete; **falak** = păreți; **könyv** = carte, **könyvek** = cărți; **asztal** = mäsă, **asztalok** = mese; **szék** = scaun, **székek** = scaune ș. a.

Szótár. — Vocabular. — XII. A tárgyak alakjai. — Formele obiectelor.

szög, unghiu; szögü, unghiular, ă — lap, lăture — lapos, plan ă — sima, neted-ă — de, însă — nem, nu — durva, aspru-ă — krajczár, crucerü — czimer, marcă — betü, literă — domboru, umplutü, i — gömbölyü, rotund-ă (globi form.) — hengeralaku, cilindric-ă — kályha, cuptorü, sobă — cső, țeve — hegyes, ascutitü, ă — éles, agerü, ă — kés, cuțitü — tompa, tempitü, ă — egyenes, drept-ă — görbe, strîmb-ă — vessző, vergea, jördä.

Exerciții verbale la lecția XII.

Milyen alakja van a táblának? Hány szögük a tábla lapjai? Milyenek az iskola falai? Milyen alakú a krajczár? Milyenek a krajczár czimere és betüi? Milyenek a számológép golyói? Milyen alakú az irón? Milyen alakúak a kályha és csövei? Milyen a toll? Milyenek lehetnek a kések? Van-e tompa kés is? Milyen a vonalzó? Milyen lehet a pácza? A pácza lehet egyenes, de görbe is lehet.

Ce formă are tabla? Câte unghiuri au laturele tablei? Cum sunt paretii scólei? De ce formă e crucerul? Cum sunt marca și literile crucerului? Cum sunt bilele mașinei de computü? Ce formă are țerusa? Ce formă are cuptoriul și țevele lui? Cum-e péna? Cum pot fi cuțitele? Este și cuțitü tēmpit? Cum-e linealul? Cum pôte fi bătul? Bătulü pote fi dreptü, înse pôte fi și strîmbü.

Lectia XIII. A tárgyak kiterjedése.

A tábla széles, hosszú és vastag. A falak is szélesek, hosszúak és vastagok. A palatábla keskeny, rövid és vékony. Minden tárgynak van három kiterjedése: szélessége, hosszúsága és vastagsága. A táblának vannak, oldalai, vagy lapjai. A lapnak nincs vastagsága. A lapnak csak szélessége és hosszúsága van. A lapok határai a vonalak. A vonalnak nincs se vastagsága se szélessége; de hosszúsága van. A pincze mély. A kútak és a tavak is mélyek. A patak sekély. A gödrök és pocsóták is sekélyesek. A tanterem tágas. A templom és a tér is tágasak. Az éléskamra szűk. A konyha és pincze is szűkek.

Lectia XIV. A tárgyak anyaga.

Az iskolatábla fából van készítve. A padok is fából vannak készítve. A palatáblák fából és palakőből vannak készítve. Az ablakok fából, üvegből és vasból vannak készítve. Az iskolatábla csak egyféle, a palatábla kétféle és az ablak háromféle anyagból van készítve. Az írónyelvények fából áll. A fal téglából vagy kőből, vakolatból és mészből áll. A kemence vasból

Szótár. — Vocabularŭ. — XIII. A tárgyak kiterjedése. — Estenșunea obiectelor.

széles, lat-ă — hosszú, lung-ă — vastag, gros-ă — keskeny, îngust-ă — rövid, scurt-ă — vékony, subțire — minden, tot — tárgy, obiectŭ — három, trei — kiterjedés, întindere — szélesség, lățime — hosszúság, lungime — vastagság, grosime — lap oldal, lature — nincs, nu are (n'are) — csak, numai — határ, margine — pincze, cellarŭ — kút, fântână — tó, lacŭ — mély, afund-ă — patak, vale — sekélyes, scădut-ă — gödör, grópă — pocséta, mocirlă (baltă) — tágas, larg-ă — templom, biserică — tér, loculŭ — éléskamra, cămară — szűk, strimt-ă — konyha, cuină.

Exerciții verbală la lecția XIII.

Milyen az iskolatábla? Milyen a palatábla? Hány kiterjedése van a táblának? Hány kiterjedése van minden tárgynak? Van-e a lapnak is vastagsága? Milyen kiterjedése van a lapnak? Hány kiterjedése van tehát a lapnak? Van-e a vonalnak vastagsága és szélessége? Hány kiterjedése van a vonalnak? Milyen a pincze, kút és a tó? Milyen a patak, a gödör és a pocséta? Milyen a tanterem a templom és a tér? Milyen az éléskamra, a konyha és a pincze?

Cum-e tabla? Cum e tăblița? Câte întinderi are tabla? Câte întinderi are ori care obiectŭ? Are și laturea grosime? De care întindere are laturea? Așa dară câte întinderi are laturea? Are linea grosime și lățime? Câte întinderi are linia? Cum e celariulŭ, fântăna, și laculŭ? Cum e valea, grópa și mocirla? Cum-e sala de învățământŭ? biserică și loculŭ? Cum-e cămara cuina și celariulŭ?

Szótár. — Vocabularŭ. — XIV. A tárgyak anyaga. — Materia obiectelorŭ.

Készítve, gătit-ă, făcutŭ, ă — palakó, pătră — üveg, sticlă, — vas, ferŭ — egyféle, unu felŭ — Kétféle, două feluri — háromféle, trei feluri — anyag, materiă — irlakó, grafitŭ — téglá, caramidă (țeglä) — mész, var — vasból való, de feru — ház, casă — fedél, acoperișŭ — zsindely, șindilă — zsup, snopŭ — zsupból való, de snopŭ — ing cămeșă — vászon, pânză — kabát, căputulŭ — posztó, postavŭ — kalap, pălăriă — nemez, pěrŭ.

Exerciții verbală la lecția XIV.

Miből van készítve az iskola-tábla? Miből vannak készítve a padok? Miből vannak készítve a palatáblák? Miből vannak készítve

Din-ce e făcută tabla? Din-ce sunt făcute băncile? Din ce sunt făcute tăblițele? Din ce sunt făcute ferestrele? Din câte materii e făcută

van. A ház fedele zsindelyből vagy zsupból van. A padló deszkából van. Az ing vászonból, a kabát posztóból, a kalap nemezből vagy szalmából van.

Lectia XV. A tárgyak összehasonlítása.

I. Az asztal és a szék. Az asztal iskolabútor. A szék is iskolabútor. Az asztalnak van táblája és fiókja. Az asztalnak vannak oldalai és lábai. A széknek van ülője, négy lába és támlája. Az asztal táblája fából van készítve. A szék ülője is fából van, de van bőrből való ülő is. Az asztal táblája négyszögű vagy kerek. Itt van három szék. Egy széknek az ülője kerek és bőrből van készítve, két széknek az ülője pedig négyszögű, és fából van készítve. Sok széknek az ülője selyemből vagy bársonyból van készítve. Az asztal táblája lapos és síma. A két fából való szék ülője is lapos és síma. A bőrből való ülés nem lapos, hanem domború. Az asztal lábai magasak. A szék négy lába alacsony. A szék lábai fából vannak. Az asztal négy lába is fából van. A székeknek vannak támlái. Az asztaloknak nincsenek támlái. Az asztaloknak vannak fiókjai. A székeknek nincsenek fiókjai.

az ablakok? Hányféle anyagból van készítve az iskolatábla? — a palatábla? — az ablak? Miből áll az irón? Miből áll a fal? Miből van a kemencze? Miből van a ház fedele? Miből van a padló? Miből van az ing? — kabát? — nadrág? — kalap? Van e selyemből való ruha is? Igen, van selyemből való ruha is.

tabla? — táblița? ferestra? De-ce e țerusa? — pǎretele? De ce-cuptoriulǔ? — acoperișulǔ casei? — podulǔ? — cămeșa? — căputulǔ? — ciórecii? — pǎlǎria? — Este și vestmîntǔ de mētasǎ? Așae, este și vestmîntǔ de mētasǎ.

Szótár. — Vocabularǔ. — XV. A tárgyak összehasonlítása. — Asēmēnarea obiectelorǔ.

támla, ređimátóre — itt-ott, aci-acolo — sok, mult-mulț-multe — selyem, metasǎ — bársony, catifea — bőr, pǐele — bőrből való, de pǐele — alacsony, scund-ǎ — nincsenek, nu sunt, nu au — fehérre, pré alb-ǎ — festve, colorat-ǎ — egyik, unu, una — barnára, pré brunetǔ.

Exercițiǔ verbalǔ la lecția XV.

Mi az asztal? Mi a szék? Milyenrészei vannak az asztalnak? — a széeknek? Miből van készítve az asztal táblája? — a szék ülője? Milyen alakja van az asztal táblájának? Miből van az egyik szék ülője készítve? A másik kettőnek ülője miből van készítve? Milyen a két fából való szék ülője? Milyen a bőrből való ülő? Milyenek az asztal lábai? Milyen a szék négy lába? Vannak-e a székeknek támlái? Vannak-e az asztaloknak is támlái? Nincsenek-e a székeknek fiókjai? Milyen színre van az asztal festve?

Ce-e mésa? Ce-e scaunulǔ? Ce părți are mésa? — scaunulǔ? De-ce e tabla mesei? — ședutulǔ scaunulǔi? — Ce formǎ are tabla mesei? Câte scaune sunt aci? Ședutulǔ unui scaun de-ce e făcutǔ? De-ce e făcutǔ ședutulǔ celorǔ două scaune? Cum-e ședutulǔ celorǔ două scaune de lemnǔ? Cum-e ședutulǔ de piele? Cum sunt piciórele mesei? Cum sunt cele patru picióre ale scaunulǔi? Aǔ scaunelerēđimátóre? Aǔ și mesele ređimátóre? Nu aǔ scaunele puțuri? Cum-e coloratǎ mésa?

Not. a, e, ai, ei, ja, je, jai, jei, s. c. l. sunt părțicele posesive. În lim ba rom. îi corespund: meu, teu, seu s. c. l. p. e. a könyv levelei = foile cartei; a táblának lapjai = laturele tablei ș. a.

Lectia XVI. Folytatás.

A könyv és az írka. Mind a kettő négyszögű. Mind a kettő taneszköz, mind a kettő papirból van készítve; mind a kettőnek vannak levelei és fedelei. A könyvnek a fedelei vastagok és kemények. A vastag és kemény fedelek erősek. Az írkanak is van két fedele. Az írka fedelei vékonyak és puhák. A vékony és puha fedelek gyengék. Az írka fedelei vörösek, kékek vagy sárgák. A könyv fedelei rendszerint tarkák vagy feketék. A könyvben sok levél van, az írkaiban kevés levél van. Mind a kettőnek levelei fehér papirból vannak. Az írkaiban írott betűk vannak. A könyvben nyomtatott betűk vannak. Az írka betűi írottak. A könyv betűi nyomtatottak. Az írott betűk nagyok, a nyomtatott betűk kicsinyek. A könyvnek van sarka, az írkanak is van sarka, de a könyv sarka vászonból van, az írkanak a sarka csak papirból van.

Lectia XVII. A tulajdonságok összehasonlítása.

Az alma piros, a rózsza pirosabb. A szalma sárga, az arany sárgább. A fal fehér, a kréta fehérebb. A tinta fekete, a kőszén feketébb. A téglavörös, a réz vörösebb. Az írka fedele kék, az ég még kékebb.

Szótár. — Vocabularü. — XVI. Folytatás. — Continuare.

mind a kettő, ambele, amândouă — papír, hárthia — kemény, tépán-ă — erős, tare — puha, mőle — gyenge, slab-ă — kevés, puțin — irott, scris, scrise — nyomtatott, tipărit-ă — nagy, mare — kicsiny, mic-ă — sarok, calcăiü.

Exercițiü verbalü la lecția XVI.

Mi ez? Mi az? Milyen mind a két tárgy? Mi mind a kettő? Miből van készítve mind a két tárgy? Milyen részei vannak mind a kettőnek. Milyenek a könyvnek fedelei? Milyenek a vastag és kemény fedelek? Milyenek az írka fedelei? Milyenek a puha és vékony fedelek? Mennyi levele van a könyvnek? az irkának? Miből vannak mindkettőnek levelei? Micsoda betűk vannak az irkában? a könyvben? Milyenek az írka betűi? Milyenek a könyv betűi? Milyenek az irott betűk? Milyenek a nyomtatott betűk? Van-e a könyvnek sarka? Hát az irkának? Miből van a könyv sarka? Miből való az irkának a sarka?

Ce-e acésta? Ce-e acea? Ambele obiecte cum suntü? Ambele ce suntü? Ambele obiecte din ce sunt făcute? Ambele obiecte ce părțiau? Cum sunt învelitőrele cartei? Cum sunt învelitőrele grőse și țepane? Cum sunt învelitőrele caetului? Cum sunt învelitőrele moși și subțiri? Câte foi are cartea? caetulü? Din ce sunt foile amelor? Ce litere sunt în caetü? în carte? Cum sunt literele caetului? a cartei? Cum sunt literele scrise? Cum cele tipărite? Are cartea calcăiü? Dar caetulü? Din ce-e calcăiul cartei? al caetului?

Szótár. — Vocabularü. — XVII. A tulajdonságok összehasonlítása. — Asēmēnarea însușirelorü.

alma, mőrü — rózsă, rosă — bb, abb, obb, ebb, öbb, adausele gradului comparativ, maï — köszén, cărbune de pėtră — még, încă.

Exercițiü verbalü la lecția XVII.

Milyen az alma? Mi pirosabb mint az alma? Mi sárgă? Mi sárgább mint a szalma? Mi fehér? Mi fehérebb mint a fal? Mi fekete? Mi feketébb mint a tinta? Milyen a téglă? Milyen a réz? Milyen az írka fedele? és az ég?

Cum-e mőrulü? Ce-e maï roșu decât mőrulü? Ce-e galbinü? Ce-e maï galbinü decât paiele? Ce-e albü? Ce-e maï albü decât păretele? Ce-e negru? Ce-e maï negru decât negrėla? Cum-e cărămida? Cum-e arama? Cum-e învelitőrea caetelui?

Lectia XVIII. Folytatás.

A házak nagyok, a templomok még nagyobbak. A viskók kicsinyek, de a kalitkák még sokkal kisebbek mint a viskók. Az árok mély lehet, de a kútak még sokkal mélyebbek lehetnek mint az árkok. A kötél igen vastag lehet, de a fák még sokkal vastagabbak lehetnek mint a kötelek. A halom magas, de a hegyek sokkal magasabbak lehetnek mint a halmok. A birodalom nagy; az országok is nagyok, de még sem oly nagyok mint a birodalmak. A kő kemény; a téglák is kemények, de nem oly kemények mint a kövek. Az ökör erős; a ló is erős, de a lovak erősebbek mint az ökrök. A majom fürge; a madár is fürge, de a madarak mégis fürgébbek mint a majmok. A cső hosszú; a kötél is hosszú, de a kötelek hosszabbak mint a csövek.

Lectia XIX. Folytatás.

A kenyér jóízű, a czukor jobb ízű; de azért a kenyér mégis egészségesebb a czukornál. A bor is jobb ízű a víznél, de azért a víz mégis egészségesebb a bornál. Az atyajószívű, de az anyák rendszerint jobb szívűek az

Szótár. — Vocabularü. — XVIII. Folytatás. — Continuare.

viskó, colibă — kalitka, cuscă, colivie — sokkal, cu mult — árok, șanțu — kötél, fune — igen, foarte — halom, colină — hegy, munte — birodalom, imperiü, împărăția. — ország, țară — ökör, boi — ló, calü — majom, moimă, moimiță — fürgé, sprinten-ă — madár, pasere — mégis, totu-și (tót si).

Exerciții verbală la lecția XVIII.

Milyenek a házak? Nagyobak-e a templomok mint a házak? Milyenek a viskók? hát a kalitkák? Milyen lehet az árok? Mik lehetnek még sokkal mélyebbek mint az árkok? Milyen lehet a kötél? Mi lehet még sokkal vastagabb mint a kötél? Milyen a halom? Mi lehet még magasabb mint a halom? Milyen a birodalom? Milyenek az országok? Hát az országok is olyan nagyok mint a birodalmak? Milyen a kő? Milyenek a téglák? Hát a téglák is oly kemények-e mint a kövek? Milyen az ökör? Milyen a ló? Az ökrök erősebbek-e vagy a lovak? Milyen a majom? Milyen a madár? Melyek fürgébbek: a majmok-e vagy a madarak? Milyen a cső? Milyen a kötél? Mik hosszabbak: a kötelek-e vagy a csövek?

Cum sunt casele? Mai mari sunt bisericile decât casele? Cum sunt colibele? Dar cuscele? Cum pôte fi șanțulü? Ce pôte fi cu multü mai afundü decât șanțurile? Cum pôte fi funea? Ce pôte fi cu mult mai grosü decât funea? Cum-e movila? Ce pôt fi mai înalt decât movila? Cum-e imperiul? Și cum sunt țările? Și țările sunt așa de mari ca imperiele? Cum-e pétra? Cum sunt cărămidele? Și cărămidele sunt așa de țepene ca petrile? Cum-e boulü? Cum-e calulü? Boii sunt mai tari séu caii? Cum-e moima? Cum-e pasărea? Cari sunt mai sprintene: moimele séu pasărele? Cum-e țevéa? Cum-e funea? Țevile séu funile sunt mai lungi?

Szótár. — Vocabularü. — XIX. Folytatás. — Continuare.

kenyér, pâne — jóízü, gustuos-ă — czukor, zaharü — azért, pentru acea — egészséges, sanetos-ă — nál nél, decât — víz, apă — bor, vinü — atya, tată — jószívü, îndurat-ă — anya, maică, mamă — szorgalmas, diligint-ă — tanuló, învățcelü — jókedvü, veselü — játék-hely, locul de jucatü — en, on, an, pre-în.

Exerciții verbală la lecția XIX.

Milyen a kenyér? Mi jobb ízü a kenyérnél? De azért mégis, melyik egészségesebb? Mi jobb ízü a víznél? És mégis mi egész-

Cum-e pânea? Ce-e mai gustuosü decât pânea? Pentru acea totu-și care-e mai sănătósă? Ce-e mai gustuosü decât apa? Și totu-

atyáknál. A szorgalmas tanulók az iskolában is jókedvűek, de a játékhelyen mégis jobb kedvűek mint az iskolában.

Lectia XX. Folytatás.

A patak mély, a folyó mélyebb; de legmélyebb a tenger. A házak magasak, a templomok magasabbak; legmagasabbak pedig a hegyek. A tábla fekete, a tinta feketébb; a legfeketébb pedig a kőszén. Az ibolya szép virág, a szegfű szebb virág; legszebb virág pedig a rózsa. A sárga rózsa szép, a fehér rózsák szebbek, a piros rózsák a legszebbek. Az erős farkas veszélyes. Az erősebb medvék veszélyesebbek, a legerősebb oroszlánok legveszélyesebbek.

ségesebb a bornál? Milyen az atya? Kik jobb szívűek az atyáknál? Milyenek a szorgalmas tanulók az iskolában is? Hol jobb kedvűek a szorgalmas tanulók is mint az iskolában?

și ce-e mai sănătos decât vinul? Cum-e tata? Cine sunt mai îndurați decât tații? Cum sunt învețaceii diligenți și în școală? Unde sunt învețaceii mai veseli decât în școală?

Not. **bb, abb, ebb, ébb** s. c. l. sunt părțile comparatiunei, cu cari se formază gradul comparativ; la rom. **mai**; d. e. **piros** = roșu grd. comp. **pirosabb** = **mai** roșu ș. a.

Szótár. — Vocabularü. — XX. Folytatás. — Continuare.

leg, — părțiceua superlativului, și **mai** — pedig, iar' — ibolya, viorică — szép, frumos, ă — virág, flóre — szegfű, garófă — farkas, lupu — veszélyes, periculos, ă — medve, urs — oroszlan, leü.

Exerciții verbali la lecția XX.

Milyen a patak? a folyó? de mi a legmélyebb? Milyenek a házak? a templomok? a hegyek? Milyen a tábla? Mi feketébb a táblánál? Mi a legfeketébb? Milyen virág az ibolya? Szebb-e a szegfű mint az ibolya? Melyik a legszebb virág? Milyen a sárga rózsa? Mely rózsák szebbek a sárga rózsáknál? Mely rózsák a legszebbek? Milyen az erős farkas? Milyenek az erősebb medvék? Milyenek a legerősebb oroszlanok?

Cum-e valea? rîul? însă ce-e și mai afund? Cum sunt casele? bisericile? munții? Cum-e tabla? Ce-e mai negru decât tabla? Ce-e și mai negru? Ce flóre e viorica? Mai frumósă-e garófa ca viorica? Care-e și mai frumósă flóre? Cum-e rosa galbină? Cari rose sunt mai frumóse decât rosele galbine? Cari rose sunt și mai frumóse? Cum-e lupul tare? Cum sunt urși mai tari? Cum sunt lei și mai tari?

Not.: **leg** e părțiceua comperativ, care punëndusă înainte adiectivului formază grad. superlativ, la rom. **si mai**; d. e. **mély** = afund grd. comp. **mélyebb** = **mai** afund; grd. superl. **legmélyebb** = **si mai** afund ș. a.

Materială pentru declamare și exercitare în pronunțierea l. magiare.

I.

Az idő eljár.

Szedj illatos rózsákat,
Míg tart a szép nyár;
Becsüld meg az órákat:
Az idő eljár!

Most, míg érzed erődet —
Ki tudja mi vár? —
Ne vesztegesd idődet:
Az idő eljár!

Halasztását dolgának
Sok megbánta már;
Ne véld élted tréfának:
Az idő eljár! . .

Kiss János.

Szótár. — Vocabulară. — Az idő eljár. — Timpulă decurge.

szedni, a culege; szedj, se culegi — illatos, mirositoră — rózsá, rosă — míg, până, până-ce — tartani, a ține, a dură; tart, ține, dureză — a, art. cl. lă, le, a — becsülni, a prețui, a cinsti; becsüld meg, se cinstești se prețuiești — az, art. lă, a. — óra, ora, orologiul — idő, timp — eljár, decurge, trece — most, acum — érezni, a simți; érzed, simțesti — erő, putere — ki, cine — tudni, a ști; tudja, știe — mi, ce — várni, a aștepta; vár, așteptă — ne, nu — vesztegetni, a perde; ne vesztegesd, se nu perdi — halasztás, amânare — dolog, lucru — sok, mult, multe, mulți — megbánni, a se căi, megbánta, sa căit — már, acum — vélni, a cugetă; ne véld, se nu cugeti — élet, viață; élted, viața ta.

II.

Télben.

Zúg a csipős téli szellő,
Recseg, csikorog a szán;
Hólepelben dermed a föld,
Vad vihar dúdol álman.

Jégpáncél fűdi a folyót,
Éktelen a bájliget;
Nem virít a tarka róna,
Szunyad a szép kikelet...

És keblem hév lángja által
Mégis tavasz van itt benn:
Mert gyermekszeretetet fája
Virúl meleg szivemben.

Családi Lap. u.

Szótár. — Vocabularü. — Télben. — Erna

zúgni, a urlá; zúg, urlă — csipős, aspru, iute, — téli, de érán
— szellő, vântu — recseg. trosnesce — csikorog, scârtae — szán
saniă — hólepel, coperemintu de neua — ban ben, în — dermed,
amorţesce — föld, pământu — vad, selbaticu, ă — vihar, viforü —
dúdol, fluera — álm, dormire — jégpánczél, pantera (camaşa) de
ghetia — fűdi, acopere — folyó, riulü — éktelen, neornatü, ne'mpo-
dobitü — bájliget, bercü încantatoriü — virít, înfioresce, înverdesce
— tarka, pestriţ-ă — róna, câmpia — szunyad, aţipesce, dörme —
kikelet, primăveră — és, şi — keblem, inima-mi — hév, înfocat a —
láng, flacăra, vapaie — által, prin, printre — mégis, totuşi — tavasz,
primăveră — van, este — itt, aici — benn, întru, înlăuntru — mert,
pentru-că — gyermek szeretett, iubire de copilü — fa, arbore, lemnü
— virul, virit, în floresce — meleg, călduros-ă.

III.

Az iskolába vágyó Ádám.

Kérem kendet édes apám szives indulattal;
Ne küldjön engem az idén mezőre borjakkal!

Járasson az iskolába, vegyen könyvet nekem;
Meglássa majd, ha felnövök, öröme lesz bennem!

Tudja édes apám uram, tavál télen tizszer
Küldött fel az iskolába rongyos ábécémnel.

Tizszer küldött fel csak, s mégis elolvastam kendnek,
Egy huzamban három lapját rongyos ábécémnek.

Meg elmondtam mester bácsi mennyi szépet beszélt;
Hogyan csípte el a patkány a kíváncsi egért.

Hogy szedte rá a róka a farkast három ízben :
 Ugye még kend is elbámult ilyen mesterségen?

No lássa hát édes apám, adjon iskolába,
 Megmutatom, tanítás-díjt nem fizet hiába.

Pánczél olv.

Szótár. — Vocabularü. — Az iskolába vágyó Ádám. —
 Adamü, celü, iubitorü de scölä.

kérem, rogü, te rogü — kendet, pe Dta. — édes, dulce — apa,
 tatä — szives, cordial, sincerü — indulat, afectü, simtemment — küldeni,
 a trimete ; ne küldjön, së nu trimiți — engem, pe mine — az idén, în
 anul acesta, — mező, câmp — ra re, pre — borju, vițel ; borjakkal,
 cu vițel — járatni, a porta ; járasson az iskolába, se më porți la scölä,
 se me dai la scölä — venni, a luä, a cumpără — nekem, mie — vegyen
 könyvet nekem, cumpără mi carte — meglátni, a vedé — majd, acuși ;
 meglássa majd, va vedé acuși — ha, decä — felnövök, voiü cresce —
 öröm, bucuriä — lesz, veü avé — bennem, în mine — tudni, a scü ;
 tudja, së sciü — uram, domnulü meü — taval, în anulü trecutü — tiz-
 szer, de dece ori — fel, susü — rongyos, fländuros-ä — abécé,
 abecedariü — mégis, totuși — elolvasni, a cetü ; elolvastam, am cetit
 — huzam, restimpü — lap, fóiä, — elmondani, a dice, elmondottam,
 am disü — mester, învătătorü, — bácsi, bade, bădișor, nenisorü —
 mennyi, câtü, câte — beszélni, a vorbi ; beszélt, a vorbit — hogy, cum
 — csipni, a pișca ; csipte, a piscat — patkány, cloțanü, — kíváncsi,
 curios-ä — egér, șoarece — szedte rá, a păcălitü — róka, vulpe —
 farkas, lupü — három ízben, de trei ori — ugy-e, așa, așa dar' —
 elbámulni, a se mirä ; elbámult, sa miratü (minunat) — ilyen, atare,
 asemenea — mesterség, maestriä, meseriä — no hát, așa darä —
 lássa hát, veü darä — megmutatni, a aräta ; megmutatom, voiü aretä
 — tanítás-díj, tacsä scolarä — fizet, plătesce, solvesce — hiába,
 îndeșertü, de géba, a fitea.

IV.

A kis gazda dala.

Gazda leszek, telkes gazda
 Ha mondom,
 Az ekére, magvetőre
 Lesz gondom.
 Gyöngy a vetés rengő arany
 Kalásza ;

Vig muzsika a pitypalaty
Szólása.
Gazda leszek, telkes gazda,
Ha mondom,
Lesz szép lovam, lesz szép pörge
Kalapom,
És szép pörge kalapomon
Bokréta;
Ünnepnapon úgy megyek a
Templomba.
Verjed, verjed víg fürjecske
A nótám,
Nyergelve áll aranyszörű
Paripám;
Künn a kaszás „csiszi—csoszi“
Köszörül,
Néz a rendre, néz a napra
S úgy örül.
Gazda leszek, telkes gazda,
Ha mondom —
Termő földem lesz jó borom
Aranyom;
Isten áldja a jó embert,
A munkást;
Munkás élet ad a szívnek
Vidulást.

Lukács Pál.

Szótár. — Vocabularü. — A kis gazda dala. — Cânteculü
miculüi economü.

gazda, economü — telkes, cu moșiă — mondom, dicü — eke,
plugü — magvető, sēmēnătură — lesz gondom, voi avé grige — gyöngy,
margea — vetés, sēmēnătură verde — rengő, trēmurătorü — arany,
aurü — kalász, spic — víg, vesel-ă, voios-ă — muzsika, musică —
pitypalaty, prepeliță, pipălăcă — szólás, vóce, graiu — pörge, rotunjorü
— bokréta, buchetü — ünnepnap, sērbätóre, di de sērbätóre — menni,
a merge; megyek, voiü merge — fürjecske, prepelițóră — nóta, horă,
cântec — verjed a nótám, cante-mi cânteculü (hora) — nyergelve,
înșelat, — áll, stă — aranyszörü, cu pėru auriü — paripa, calariă —
künn, afară — kaszás, cosașü — köszörül, ascute, ascuțesce — néz,
caută, se uită — rendre, la rândurı — napra, la sóre — örül, se bucură
— termő föld, pāmēntü roditorü — bor, vinü — Isten, Dumnezeu —
áldani, a binecuenta — áldja, se binecuvinte, sē daruiescă — ember,
omü — munkás, lucrătorü, diligintü — munkás-élet, viēta sirguinciosă
— adni, a dá; dă — vidulás, veselıă, bucuriă, voia.

Beszállás.

Egy szives jó fogadósnál
 Voltam nem régen beszállva;
 Hosszú ágon a magasban
 Aranyalma-cimer álla.

E fogadó almafa volt.
 A kihez pihenni szálltam;
 Nála édes étket, tápot
 És habzó italt találtam.

Zöld házába számtalan sok
 Könnyű szárnyas vendég tére;
 Ettek, ittak s minden vendég
 Szébbnél szebb nyelven beszéle.

Ágyat adtak, megpihentem
 Zöld pázsitnak bársonyában;
 Árnyékával ő takart be,
 A fogadós, hűsen, lágyan.

Tartozásom? kérdezém, — és
 Zöld fejét ekkor csak rázta.
 E jó fogadóst tetőtől
 Talpig az Isten megáldja!

Cyerm. B.

Szótár. — Vocabularü. — Beszállás — Incortelare.

Fogadós, ospetarü — voltam, am fostü — nem régen, nu de multü
 beszállva, incortelatü — ág, crängä, ramurä — aranyalma-cimer, semn
 de merü de aurü — fogadó, ospetariä — almafa, mörü — pihenni, a
 odihni — nála, la elü — éték táp, nutremöntü — habzó, spunătorü
 — ital, benturä — találni, a gäsü; találtam, am gäsit — számtalan,
 nenumerať, nenumerate — könnyü, ușor-ä — szárnyas, aripat, cu ari-
 pe — vendég, óspe — térti, a încäpe; tére, încäpü — emü, a mânca;
 — inni, a be; ettek ittak, au mâncať, au beut — szébbnél szebb, care
 mai frumos — nyelv, limbä, vorbire — beszélni, a vorbi, a cuventa —
 pázsit, verdetä, érbä verde — bársony, catifea — árnyék, umbrä —
 takarni, a acoperi; takart, a acoperitü — hűsen, recorösü — lágyan,
 móle — tartozás, datorü — kérdezni, a întreba; kérdezém, întrebaü
 — ekkor, atunci — rázni, a scutära; rázta, a scuturatü — tetőtől-tal-
 pig, din creștetü până în talpi.

VI.

Hadnagy uram.

„Hadnagy uram! hadnagy uram!
„Mi bajod van édes fiam?”
„Piros vér hull a mentére.”
„Ne bánd, csak az orrom vére.”

„Hadnagy uram! hadnagy uram!
El ne düljön itt az utban!”
„Megbotlottam egy nagy kőbe,
Szuronyt szegezz és előre!”

Megy a honvéd, áll a hadnagy
Mély sebében összeroskad.
„Hadnagy uram! Hadnagy uram!”
„Csak előre édes fiam!!!”

Gyulai.

Szótár. — Vocabularü. — Hadnagy uram. — Domnulü meü
oficirü (locotenentü).

Hadnagy, locotenentü — baj, nevoia, necazü — hull, cade, picu-
rä, curge — bán, se caiesce, i pare reü — orr, nasü. näri — dülni, a
cade, a se restörna — út, cale, drumü — megbotlani, a se împedeca.
— megbotlottam, m'am împedecatü — szurony, baionet, — szegezz,
tentesce — előre, înainte — megy, merge — honvéd, militarü apără-
torü de patriä — seb, ranä, bubä, casnä — összeroskad, se surpä,
cade.

VII.

Egy sir.

Valahol messze, valahol régen,
Megástak egy sirt temetőszélen.
Fája elsüllyedt, hantja behorpadt,
Ki nyugszik ottan, azt én tudom csak,
Én tudom csak!

Nem jártam arra, de oda szállnék,
Nem láttam soha, de rátalálnék:
Valami titkos érzet él bennem,
Az megmondaná, merre kell mennem!
Merre kell mennem!

Te alszol ottan, édes jó anyám! . .
Kietlen gond közt sivár éjszakán.
Ha éltem sorát meghányom, vetem;
Hej! azt a sirt be meg is könnyezem,
Be meg könnyezem!

Kiss József.

Szótár. — Vocabularü. — Egy sir. — Unü mormintü.

valahol, óreunde — messze, departe — megásni, a săpa; megás-
tak, aüşäpat — sir, mormintü — temetőszélen, la marginea cimeteriu-
lui — elsülyed, sē surupă; elsülyedt, sa surupatü — hant, pajisce, glii
behorpad, sē cufundă; behorpadt, sa cufundatü — nyugszik, sē odih-
nesce, repausă — tudni, a scī; tudom sciu — járnai, a âmbra; jártam,
am âmblatü — arra, înt'acolo — oda, acolo — szállani, a sboră; szál-
lanék, aşi sora — soha, nici-când, nici odata — rátalálni, a găsī; rá-
találnék, aşi gasī, aşi afla — valami, órece, oreceva — titkos, secretü,
ascunsü — érzet, simtū, simtemētü — él, trăiesce — megmondani, a
spune; megmondaná, ar spune — merre, în câtro, în care parte —
kell, trebuie, mī este de lipsă — mennem, se merg — alunni (aludni)
a dormi; alszol, dormi — kietlen, desertü, nelocuitü — gond, cugetü
— közt, între, între — sivár, pustēiu-ă — éjszaka, nópte — élet, vieţă
— meghányani-vetni, a arunca; meghányom-vetem; voiü arunca —
hej! ah! va! — be, cât.

VIII.

A legdicsőbb nő.

Egyszerűen rendezett tiszta teremben ül,
Előtte nyitott könyv, olvasgat egyedül
A nagy római nő.
S im valaki halkan kopogtat ajtaján,
Fölszall Kornélia, a lelkes honleány,
Megnézni, hogy ki jó.

Barátnéja lép be, szép, urias, deli
S látszik, hogy a miben legfőbb kedvét leli:
Fényűzés s pipere.
Ruháját fény, haját borítja illatár,
Oly dúsan ragyog, mint maga a napsugár,
Tömerdek ékszere.

Hogy milyen tárgyakon jártatja az esztét,
Az asszonynál mindig mutatja a beszéd,

Főgondja a divat.

Foly ajkán, mint a patak, ha egyszer megered:

„Oh jó Kornélia, mutasd az ékszered

És drágaságodat.“

Róma legnemesebb asszonya elpirul

E kérésre, nem jó válasz ajkairól.

Mit is szóljon! De im . . .

Megnyílik az ajtó és belép két fia

S büszke arccal mutat rájuk Kornélia:

„Ime ékszereim.“

Hol ilyen az anya, hol gyermek az ékszer

S az úgy van nevelve, hogy gyémánttal ér fel,

Ott van a nagy Róma.

Boldog lenne hazánk, hogy ha minden lánya,

Figyelve az ő nagy, hirhedt mondatára:

Követője volna.

Mikszáth Kálmán.

Szótár. — Vocabularü. — A legdicsebb nő. — Cea mai sublimă femeia.

egyszerűen, simplu, ă — rendezett, ordinat-ă, rânduit-ă — tiszta, curat-ă, limpede — terem, sală, salonü — ül, șede — előtte, naintea — nyitott, deschis-ă — egyedül, singurü-ă — római nő, femeia romană — im, età, iéca — halkan, mereü — kopogtat, bate la ușă — föláll, se scólă, se aredică — Kornélia, Cornelia — lelkes, însuflețit-ă, inspirat-ă — honleány, patriótă — lépni, a păși; lép, pașesce, lép be, pașesce înlăuntru — urias, domnos-ă — deli, grațios-ă, elegant-ă, — látni, a vedé; látszik, se vede — miben, ince — legfőbb, mai mare — kedv, volă, plăcere — lelteni, a găsi, a afla; leli, găsesce — fényezés, lucsu — pipere, chitelă, gatelă, toaletă — ruha, vestmântü — fény, lucóre, lustru, lucire — haj, părü — borít, copere, astupă — illatár, inundare de miros, undulare de miros — dúsan, bogat-ă, ingramadit-ă — ragyog, străluce, strălucisce — maga, chiar-ca — napsugár, rađa de sóre — tömérdek, fórte mult, enorme — ékszer, uneltă de ornament, de podóbă — ész, minte, rațiune — asszony, femeia, mulere — mutatni, a arătă; mutatja, arătă — főgond, grígea principală, cea mai mare — divat, modă — foly, curge — ajak, buză — patak, vale — egyszer, odată — megered, pornesce — mutasd, să areți — drágaság, lucrü scumpü, bijuteria — Róma, Roma — nemes, nobil-ă — elpirul, înroșesce, se rusineză — jönni, a veni; jő, vine — válasz, respunsü, soluțiune — megnyílik, se deschide — belép, întră, pașesce înlăuntru — büszke, fălos, măreț-ă — arcz, față, obraz — rájuk, pre ei, la dênșii — hol

unde — nevelni, a cresce, a educa — nevelve van, e crescută — gyémánt, diamant, adamant — ér, ajunge — boldog, ferice, fericit-ă — lenni, a fi; lenne, ar fi — lány-leány, fătă, copilă — figyelni, a asculta, a grigi — figyelve, ascultându — hírhedt, famos-ă — mondat, dicere, dîsă — követő, urmatori-ă — volna-lenne, ar' fi — haza, patriă.

IX.

Szilágyi Erzsébet.

Sok csillagtól ragyog
Hazánk története;
De legtöbb fényt szór a
Hunyadiak neve.
És a Hunyadiak
Főlséges nevének
Dicsően megfelel
Szilágyi Erzsébet.

Hunyadi Jánosnak
Élte a dicsőség
Egy s ugyanaz mint a
Mennýország s üdvösség.
Örökös diadal
Hódolt csak éltének . . .
S e nagy hős néje volt
Szilágyi Erzsébet.

Hunyady László, e
Legékesb reménység,
Irgy ármány folytán
Érte gyászos végét.
Szentül s ártatlanul
Vérpadon ért véget . . .
S e martyr anyja volt
Szilágyi Erzsébet.

Hunyady Mátyás, az
Igazság királya,
Legszebb sugárözönt
Hintett a hazára.
Magához bűvölte
Varázsszal a népet . . .
S e király anyja volt
Szilágyi Erzsébet.

Sok csillagtól ragyog
 Hazánk története
 De legtöbb fényt szór a
 Hunyadiak neve.
 És a Hunyadiak
 Fölséges nevének,
 Dicsően megfelel
 Szilágyi Erzsébet.

Városv.

Szótár. — Vocabularü. — Szilágyi Erzsébet. — Elisabeta
 Szilágyi.

csillag, stăa, stăuă — ragyogni, a străluci; ragyog, strălucisce —
 történet, istória — szórni, a resfira — szór, respândesce — Hunyadiak,
 familia Hunyadi — fölséges, mărețu, sublim-ă — megfelelni, a
 corespunde — János, Joan — dicsőség, gloriă, mărire splendore;
 dicsően, gloriosu, grandiosu, minunatü — ugyanaz, tot acela, aceea —
 mennyország, împărăția cerului, paradisü, raiu — üdvösség, fericire —
 örökös, eternü, vecinicü — diadal, învingere, triumfö, biruintă —
 hódolni, a se supune, a se submite, a aduce omagiü, hódolt, sa supusü —
 hős, eroü, cavaleru — neje, muierea, soția, consörta — László,
 Ladislau — ékes, elegántü mărețü — reménység, speranția, nădejde —
 irigy, pizmas, învidios-ă — ármány, intrigă, cabală — folytán, prin —
 gyászos, trist, funestü — vég, fine, capëtü, sfârșitü — szentül, sfant —
 ártatlan, nevinovatü, ártatlanul, nevinováitü — vérpad, esiafodü, locü
 de pierdere, scena justiției — martyr, martirü (mucenic) — Mátyás,
 Mateiu, Matea — igazság, adverü, dreptate, justiție — király, rege
 craiu — sugárözön, revărsătură de răde — hinteni, a presfira, a
 presera, a respândi — hintett a respândit — magához, la sine —
 büvölni, a farmeca — varázs, farmecü, farmecátorü — nép, poporü
 populü.

X.

A gyermek és a pillangó.

Pillangó!
 Kis bohó!
 Mond meg énnekem
 Miből élsz te.
 Hogy a légbe
 Röpkedsz szüntelen?

Virágillat, napsugár,
A mi étkemül kijár.
Szól a gyermek: „Az kev és!
Légy enyim, lesz többed“ — és
El akarja kapni . . . de . . .
Félre röppen a lipe
S kérve így beszél neki:
„Hagyj a fényben fürdeni!
Elég nékem untig ez,
Csak ne fogj meg, ne ijessz,
Ugy is az est eljövén,
Már hideg s holt leszek én.“

Závodszky K.

Szótár. — Vocabularü. — A gyermek és a pillangó — Copilulă si fluturele.

pillangó, fluture — bohó nebunelü, desmeticü — énnekem, mie — lég, aerü — röpkedni, a sbora — szüntelen, nen'cetată, necontentitü — virágillat, mirosü de flöre — napsugár, rađă de sóre — ul ül, ca, caşi — kevés, puţinü — légy, se fi — enyém, al meü — lesz többed, vei avé mai multü — akarni, a voi; akarja, voiesce — kapni, a apuca, a prinde — félre, de o lătüre, într'o parte — lipe-lepke pillangó, fluture — hagyni, a lăsa; hagyj, lasă-mă — fény, lumină — fürdeni, a se scălda — untig, pan' la grătă, de urit — ijeszteni, a spăria — est, séră — hideg, rece — holt, mortü.

XI.

Intés

Ha szived a hazáért
Ugy lángol és eped,
Hogy vérező keservek
Miatt majd megreped.

Zengj, tégy, csatázz: kinek mint
Adák az istenek,
Oltári a hazának
Hagy füstölögjenek.

Ha zengsz, csak honszerelmet
Súgjon minden dalod:
Ha téssz, híven kövessed
Meghívó angyalod.

Ha mégy csaták elébe,
Szakitsd föl kebledet:
Meglátjuk a kiömlő
Vérben szerelmedet.

Erdélyi János.

Szótár. — Vocabularü. — Intés. — Admoniare (sfātuire).

lángolni, înflăcăra, învapaiéză, arde — epedni, a înseta, a suferi de dorü — vérező, sângerat-ă, încruntat-ă — keserv, amărăciune, suferință — miatt, pentru — majd, acuși — megrepedni, a se sfășia, a crepa — zengni, a resuna, a întona — tenni, a face; tégy, fă — csatázni, a combate, a lupta — adni, a da; adék, dederă, dadură — oltár, altarü -- füstölögni, a fuma — honszerelem, amóre-iubire de patriă — sügni, a șopti, a susura — hiven, fidelü, credintosü — meghivó, chiamătorü, învigatorü-ă — angyal, ângerü — elébe, înainte — csata, bătaia, bătaia — szakítani, a spinteca, a rumpe — kebel, inimă — kiömlő, curgătorü-ă, — szerelem, amóre, iubire.

În cartea D-lui KakuJay — lectiile sunt făcute — gata cum are, să le propună învățătorulü; iar sporulü, este învederatü și sigurü, numai dacă le va propune și repeți cu sirguință. Iată avantajulü cărții!

Editorulü.

**MTA
KIK**

